

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES rīcības plāns savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai””

(COM(2016) 87 final)

(2016/C 389/10)

Ziņotājs: Cillian LOHAN

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 304. pantu 2016. gada 4. martā nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “ES rīcības plāns savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai”

(COM(2016) 87 final).

Par komitejas dokumenta sagatavošanu atbildīgā Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa savu atzinumu pieņēma 2016. gada 30. jūnijā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 518. plenārajā sesijā, kas notika 2016. gada 13. un 14. jūlijā (14. jūlija sēdē), ar 143 balsīm par pieņēma šo atzinumu.

1. Secinājumi un priekšlikumi

1.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu par ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai un ar gandarījumu konstatē, ka tajā ir iekļauti vairāki iepriekšējā atzinumā par šo tematu pausti būtiski priekšlikumi.

1.2. Komiteja uzskata, ka holistiskā pieeja, kas ietver izcelsmes, tranzīta un mērķa valstu vispasaules aliansi, ir izšķiroši svarīga savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības tiešo un netiešo seku apkarošanai.

1.3. EESK ir noteikusi vairākus prioritārus pasākumus, kas piemērojami dažādos nelikumīgās tirdzniecības piegādes ķēdes līmeņos.

— Izcelsmes valstīs kopienas līmenī par prioritāti jāuzskata informētība un ilgtspējīgu nodarbinātības un ienākumu avotu veidošana.

— Attiecībā uz organizēto noziedzību prioritātes ir divas: kopējas, efektīvas, samērīgas un atturošas kontroles un sankciju sistēmas ieviešana un resursu nodrošināšana policijas darbam.

— Pieprasījuma līmenī gan no uzņēmumu, gan patērētāju viedokļa prioritāte ir informētības palielināšana, izsekojamība un marķēšana. Tas būtu piemērojams konkrēti Eiropas līmenī.

— Tiesu sistēmas līmenī par prioritāti jānosaka tiesībaizsardzība, šajā nolūkā mērķtiecīgi sagatavojot tiesnešus, lai panāktu sodu noteikšanas konsekveni un samērīgumu.

1.4. EESK ir pārliecināta, ka strukturēts dialogs un sadarbība ar trešām valstīm būtu jāīsteno, savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu nosakot par priekšnoteikumu visiem divpusējiem un daudzpusējiem ES tirdzniecības nolīgumiem. Uz ilgtspējīgu attīstību trešās valstīs vērstās ES ārpolitikas ietekme būs jāizvērtē pirmām kārtām pēc dzīves kvalitātes un alternatīviem ilgtspējīgiem ienākumu un nodarbinātības avotiem lauku iedzīvotājiem, ievērojot ANO ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam.

1.5. Lai nodrošinātu savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības likumību un ilgtspēju, komiteja atbilstoši Londonas deklarācijai uzsver marķēšanas un izsekojamības sistēmas nepieciešamību.

1.6. EESK pauž nožēlu, ka Komisijas priekšlikumā nav nevienas atsaucis uz to, kādu apdraudējumu sabiedrības veselībai un vietējo dzīvnieku un augu sugām rada savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība. Komiteja uzsver, ka iepriekšminētās marķēšanas un izsekojamības sistēmas kopā ar piemērotu veterinārās un augu veselības kontroles mehānismu var palīdzēt novērst šādu slimību rašanos un izplatīšanos visā pasaulē.

1.7. Komiteja ierosina, ka Komisijai vajadzētu lielāku uzmanību pievērst e-komercijas ietekmei uz savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību un īstenot īpašus pasākumus likumīgas un ilgtspējīgas savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecības aizsardzībai no nelikumīgās tirdzniecības, kas tiek īstenota, ļaunprātīgi izmantojot e-komercijas vietnes un sociālos medijus vai izmantojot nelikumīgus dziļajā tīmeklī izveidotus tīklus.

1.8. EESK uzsver gaidāmās Cites konvencijas Pušu konferences 17. sanāksmes (COP17) nozīmi un mudina ES ieņemt stingru nostāju un aizstāvēt šā rīcības plāna mērķus. EESK aicina Komisiju atbalstīt priekšlikumu par vietējo tirgu slēgšanu ziloņkaula tirdzniecībai, jo tas ir būtisks ieguldījums, lai novērstu Āfrikas ziloņu izmiršanu.

2. Ievads

2.1. Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība nav jauna parādība⁽¹⁾, taču beidzamo gadu laikā ievērojami ir mainījies tās apmērs, raksturs un ietekme⁽²⁾. Straujā pieauguma un izplatīšanās dēļ nelikumīga savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecība ir kļuvusi par vienu no smagākajiem organizētās noziedzības veidiem līdztekus cilvēku, narkotiku un ieroču tirdzniecībai, un tās apgrozījums tiek lēsts no EUR 8 līdz EUR 20 miljardiem gadā.

2.2. Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība ir kļuvusi par vienu visienesīgākajiem nelikumīgās darbības veidiem pasaulē, un iemesls tam ir lielais pieprasījums⁽³⁾ un zemais (atklāšanas un sankciju) risks. Salīdzinot ar citiem noziedzības veidiem, tās prioritāte ir daudz zemāka un tās apkarošanai tiek piešķirts daudz mazāk resursu. Piemērotās sankcijas ir nekonsekventas un neviendabīgas pat Eiropas Savienībā – tas mudina starptautiskās noziedzīgās organizācijas pārcelties uz valstīm, kurās sodi ir mazāki vai kompetento dienestu darbība ir mazāk efektīva.

2.3. Savvaļas augu un dzīvnieku nelikumīgās tirdzniecības ietekmes apmērs ir nosakāms un redzams, turklāt ne tikai no vides viedokļa⁽⁴⁾. Šā iemesla dēļ bioloģiskās daudzveidības zudums, atmežošana⁽⁵⁾, iespējamā simbolisku nozīmi ieguvušu sugu izzušana⁽⁶⁾ un zivju krājumu sarukums⁽⁷⁾ ir tikai daļa no arvien bīstamākās parādības sekām.

⁽¹⁾ Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības definīcija ietver starptautisku un iekšēju savvaļas dzīvnieku, augu un atvasinātu produktu nelikumīgu tirdzniecību, kā arī tādus ar to cieši saistītus noziedzīgus nodarījumus kā malumedniecība.

⁽²⁾ No 2007. līdz 2013. gadam malumedniecība ir sasniegusi tādu apmērus, ka tā ir sagrāvusi iepriekšējos trīsdesmit gados panākto reģenerāciju. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanās un ilgtspējīga attīstība ir reāli apdraudēta. Piemēram, katru gadu Āfrikā ziloņkaula iegūšanas nolūkos tiek nogalināti 20 000 līdz 25 000 ziloņu, turklāt tikai laikā no 2010. līdz 2012. gadam ir nogalināti vismaz 100 000 ziloņu.

⁽³⁾ Nelikumīgā tirdzniecība palielinās, un to veicina tādu savvaļas dzīvnieku izcelsmes produktu pieprasījuma pieaugums kā ziloņkauls, degunradžu ragi un tīgeru kauli, jo īpaši dažās Āzijas valstīs (piemēram, Ķīnā un Vjetnamā).

⁽⁴⁾ Savvaļas augu un dzīvnieku nelikumīgās tirdzniecības ietekmi uz dabu var pastiprināt arī tādi faktori kā globalizēts patēriņš, augsnes neilgtspējīga izmantošana, klimata pārmaiņas, ārstniecības augu pārmērīga izmantošana un intensīvs tūrisms, kas ietver medības.

⁽⁵⁾ 30 % no pasaules kopējā kokmateriālu tirdzniecības apjoma ir saistīti ar nelikumīgu mežizstrādi, taču Centrālāfrikā, Amazones baseinā un Āzijas dienvidaustrumos nelegāli izcirsto mežu apjoms pārsniedz 50 % – tā rezultātā vietējie iedzīvotāji zaudē ilgtspējīgas attīstības iespējas.

⁽⁶⁾ 2011. gadā Starptautiskā Dabas un dabas resursu aizsardzības savienība (IUCN) paziņoja par melnā Rietumāfrikas degunradža izzušanu malumedniecības dēļ.

⁽⁷⁾ Tiek lēsts, ka nelikumīgā zvejniecība sasniedz 19 % no deklarētās zvejas apjoma.

2.4. Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgā tirdzniecība ir cieši saistīta ar citām starptautisku noziedzīgu organizāciju nelikumīgām darbībām, tostarp ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju un korupciju, kā norādīts nesēnā ANO Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja (UNODC) ziņojumā ⁽⁸⁾.

2.5. Savvaļas augu un dzīvnieku nelikumīgā tirdzniecība apdraud drošību pasaulē. Tā veicina konfliktus un apdraud reģionālo un nacionālo drošību, nodrošinot finansējumu paramilitāriem grupējumiem un teroristu tīkliem ⁽⁹⁾.

2.6. Nelikumīga savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecība ir drauds sabiedrības veselībai, kā arī vietējām dzīvnieku un augu sugām. Izvairīšanās no pienācīgām fitosanitārajām pārbaudēm rada risku, ka vietējās sugas varētu inficēties ar jauniem slimību ierosinātājiem ⁽¹⁰⁾. Tiek lēsts, ka 75 % no jaunajām infekcijas slimībām ir dzīvnieku izcelsmes un lielākā daļa ir radusies no savvaļas sugām ⁽¹¹⁾.

2.7. Apdraudēto sugu zādzības ir vēl viena svarīga problēma, kas nav pietiekami izcelta. Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācijas (EAZA) ⁽¹²⁾ zoodārzos kopš 2000. gada ir nozagti 739 dzīvnieki – 44 sugu pārstāvji, un daudzi no tiem nekad nav atgūti. Populāri mērķi ir bijušas apdraudētas primātu un putnu sugas, un tas rada labturības un bioloģiskās daudzveidības problēmas šo reto sugu audzēšanas programmās.

2.8. Izšķiroša nozīme savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā ir Konvencijai par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (Cites). ANO 2013. gadā uzsāka spēcīgu politisko kampaņu ⁽¹³⁾ par šo tematu, un tās noslēgumā tika pieņemta pirmā īpašā rezolūcija, ko ģenerālasambleja apstiprināja 2015. gada jūlijā ⁽¹⁴⁾. Tādējādi starptautiskā sabiedrība uzsāka paralēlu kustību ar mērķi izveidot vispasaules aliansi, kurā būtu iesaistītas savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes, tranzīta un mērķa valstis, un rezultātā 2014. gada februārī tika parakstīta Londonas deklarācija ⁽¹⁵⁾.

2.9. ES, kas ir vien no galvenajiem nelikumīgi iegūtu savvaļas dzīvnieku un augu produktu galamērķiem, kā arī nozīmīgs tranzīta punkts kontrabandai no Āfrikas, Latīņamerikas un Āzijas, jāuzņemas svarīga loma. Eiropas Parlaments 2014. gadā mudināja Komisiju izstrādāt ES rīcības plānu savvaļas dzīvnieku nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ⁽¹⁶⁾. EESK savā atzinumā ⁽¹⁷⁾ stingri atbalstīja Komisijas sagatavoto paziņojumu par ES pieeju savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ⁽¹⁸⁾.

2.10. Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība tieši vai netieši ietekmē dažādas uzņēmējdarbības nozares – gan uzņēmumus, kas ir iesaistīti likumīgā un ilgtspējīgā savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecībā (piemēram, luksusa preču ražošana, lolojumdzīvnieku nozare un Ķīnas tradicionālā medicīna), gan netieši iesaistītus uzņēmumus (piemēram, transporta uzņēmumus, kurjerus un tiešsaistes tirdzniecības uzņēmumus). To atzīstot, daudzi uzņēmumi ir uzsākuši dažādas iniciatīvas pret savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, piemēram, ieviesuši sertifikācijas sistēmas un individuālu vai vairāku uzņēmumu korporatīvo sociālo atbildību ⁽¹⁹⁾.

⁽⁸⁾ UNODC, Ziņojums par noziegumiem pret savvaļas dzīvniekiem un augiem pasaulē: aizsargāto dzīvnieku un augu sugu nelikumīga tirdzniecība, 2016.

⁽⁹⁾ Eiropas Komisijas "Paziņojums par rīcības plānu par pastiprinātu cīņu pret teroristu finansēšanu", COM(2016) 50 final

⁽¹⁰⁾ OV C 424, 26.11.2014., 52. lpp.

⁽¹¹⁾ WWF ziņojums http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr.pdf

⁽¹²⁾ Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācija (EAZA) ir vadošā šīs jomas organizācija. Tajā ir 377 iestādes no 43 Eiropas un Tuvo Austrumu valstīm.

⁽¹³⁾ 2013. gadā pieņemtā ANO Noziedzības novēršanas un kriminālās tiesvedības komisijas rezolūcijā, ko apstiprināja ANO Ekonomikas un sociālo lietu padome, ir norādīts, ka savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība ir viens no smagiem organizētās noziedzības veidiem, ko izmanto tādas pašas globāla mēroga organizētās noziedzības grupas kā tās, kuras ir atbildīgas par cilvēku, narkotiku un ieroču tirdzniecību.

⁽¹⁴⁾ ANO 2015. gada 30. jūlija Rezolūcija Nr. 69/314 par savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu.

⁽¹⁵⁾ Londonas deklarāciju parakstīja 46 valstu vadītāji, ministri un pārstāvji 2014. gadā konferencē par savvaļas dzīvnieku nelikumīgu tirdzniecību. Šajā deklarācijā izvirzīti jauni standarti savvaļas dzīvnieku nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai, tostarp paredzēts grozīt spēkā esošos tiesību aktus, lai malumedniecību un savvaļas dzīvnieku nelikumīgu tirdzniecību iekļautu smagu noziegumu vidū, kā arī aizliegtu izzušanas apdraudētu sugu izmantošanu, stiprinātu pārrobežu sadarbību un koordinētu to tīklu darbību, kas cīnās pret savvaļas sugu nelikumīgu tirdzniecību.

⁽¹⁶⁾ Eiropas Parlamenta 2014. gada 15. janvāra rezolūcija "Cīņa ar noziegumiem pret savvaļas dzīvniekiem" (2013/2747(RSP)).

⁽¹⁷⁾ Skatīt 10. zemsvītras piezīmi.

⁽¹⁸⁾ Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam par ES pieeju savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai, COM(2014) 64 final.

⁽¹⁹⁾ Ricardo Energy & Environment "Strengthening cooperation with business sectors against illegal trade in wildlife" (Sadarbības stiprināšana ar uzņēmējdarbības sektoru pret savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību). EK Vides ĢD ziņojums, 2015.

3. Komisijas priekšlikuma kopsavilkums

3.1. Šā rīcības plāna mērķis ir uzlabot sadarbību starp visām iesaistītajām personām, efektīvāk izmantot esošos instrumentus un politiku un stiprināt to sinerģiju. Ar rīcības plānu sasniegtie rezultāti tiks vērtēti 2020. gadā.

3.2. Pasākumi ir balstīti uz šādām trijām prioritātēm:

- savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības novēršana,
- esošo noteikumu ieviešana un izpilde,
- izcelsmes, patēriņa un tranzīta valstu globālās partnerības nostiprināšana.

3.3. Ar mērķi apkarot savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību ES koncentrēs darbību četrās jomās:

- pieprasījuma samazināšana,
- lauku kopienu iesaiste savvaļas dzīvnieku un augu saglabāšanā,
- aktīvāka sadarbība ar uzņēmējdarbības nozarēm,
- korupcijas novēršana.

4. Vispārīgas piezīmes

4.1. EESK atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu un uzskata, ka ES rīcības plāns savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ir svarīgs instruments cīņai ar šo plašo un bīstamo parādību. Rīcības plānam pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā ietvertā analīze par esošo struktūru nespēju novērst savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības pieaugumu kļūs par pamatu tālākai papildu vērtēšanai un pasākumiem⁽²⁰⁾.

4.2. Komiteja ar gandarījumu konstatē, ka priekšlikumā ir iekļauti vairāki iepriekšējā atzinumā par šo tematu pausti būtiski priekšlikumi⁽²¹⁾.

4.3. Komiteja uzskata, ka, ņemot vērā savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgās tirdzniecības komplekso un daudzšķautņaino raksturu, kā arī tās tiešo un netiešo ietekmi, holistiskā pieeja ir ES rīcības plāna stūrakmens.

4.4. EESK piekrīt, ka stratēģijas sākuma punktam ir jābūt esošo starptautisko nolīgumu (jo īpaši *Cites*), likumu, noteikumu, politikas pasākumu un piemērošanas instrumentu ievērošanai, stiprināšanai un koordinēšanai, dziļāk integrējot visas iesaistītās nozares – vides aizsardzību, muitas kontroli, tiesas, uzņēmumu intereses, organizētās noziedzības apkarošanu u. c. – un efektīvāk sadarbojoties starp savvaļas dzīvnieku un augu izcelsmes, tranzīta un mērķa valstu iestādēm.

4.5. Komiteja ir pārliecināta, ka ES nespēs efektīvi apkarot ar savvaļas dzīvniekiem un augiem saistīto organizēto noziedzību, kamēr nebūs sasniegti noteikti mērķi (uzskaitīti priekšlikuma pielikumā):

- visām dalībvalstīm pēc iespējas ātrāk ir jānodrošina spēkā esošo ES tiesību aktu par savvaļas dzīvniekiem un augiem ievērošana,

⁽²⁰⁾ Eiropas Komisija, "Analysis and Evidence in support of the EU Action Plan against Wildlife Trafficking", Komisijas dienestu darba dokuments, SWD (2016) 38 final.

⁽²¹⁾ Skatīt 10. zemsvītras piezīmi.

- jāuzlabo sadarbība, koordinācija, saziņa un datu plūsma starp atbildīgajām tiesībsardzības iestādēm dalībvalstīs, īstenojot īpašu stratēģiju par pārrobežu darījumiem un izmeklēšanu, kas ietver kopēja to personu reģistra izveidi, kuras nodarbojas ar nelikumīgu tirdzniecību,
- jāievieš piemērota vienotas un regulāras apmācības un informētības palielināšanas sistēma, kas būtu paredzēta visai savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā iesaistītajai tiesībsardzības/tiesu iestāžu ķēdei, tostarp ekspertiem, kuri ir specializējušies organizētās noziedzības, kibernoiedzības un ar to saistīto nelikumīgo finanšu plūsmu jomā,
- dalībvalstīm būs jāaskaņo savi tiesību akti ar starptautiskajiem nolīgumiem un jānosaka, ka savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība ir smags noziegums, par ko piemēro vismaz četru gadu cietumsodu, un tā jāietver to noziegumu vidū, kuriem piemērojami nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un korupcijas apkarošanas pasākumi.

4.6. Priekšlikums izveidot vispasaules aliansi savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ar mērķi izveidot strukturētu dialogu un sadarbību ar izcelsmes, tranzīta un patēriņa valstīm, ietverot valstu valdības, vietējās kopienas, pilsonisko sabiedrību un privāto sektoru, būtiski palīdzēs šā plāna mērķu sasniegšanā.

4.7. EESK ir noteikusi vairākus prioritārus pasākumus, kas piemērojami dažādos nelikumīgās tirdzniecības piegādes ķēdes līmeņos.

- Izcelsmes valstīs kopienas līmenī par prioritāti jāuzskata informētība un ilgtspējīgu nodarbinātības un ienākumu avotu veidošana.
- Attiecībā uz organizēto noziedzību prioritātes ir divas: kopējas, efektīvas, samērīgas un atturošas kontroles un sankciju sistēmas ieviešana un resursu nodrošināšana policijas darbam.
- Pieprasījuma līmenī gan no uzņēmumu, gan patērētāju viedokļa prioritāte ir informētības palielināšana, izsekojamība un marķēšana. Tas jo īpaši būtu piemērojams Eiropas līmenī.
- Tiesu sistēmas līmenī par prioritāti jānosaka tiesībsardzība, šajā nolūkā mērķtiecīgi sagatavojot tiesnešus, lai panāktu sodu noteikšanas konsekveni un samērīgumu.

4.8. EESK piekrīt, ka savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanai ir nepieciešami lielāki līdzekļi un mērķtiecīgākas iniciatīvas. Piemēram, EESK atbalsta Komisijas priekšlikumu noteikt, ka savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošana ir priekšnoteikums visām ES divpusējām un daudzpusējām sarunām par tirdzniecības nolīgumiem.

4.9. Komiteja uzskata, ka pilsoniskās sabiedrības loma savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanā un novēršanā ir būtiska gan izcelsmes valstīs, gan mērķa valstīs. Komiteja vērs īpašu uzmanību uz to, ka liela nozīme ir aktīvai un apzinātai patērētāju un privātā sektora iesaistīšanai ar mērķi veicināt savvaļas dzīvnieku un augu produktu ilgtspējīgu izcelsmi, to atbalstot ar marķēšanas un izsekojamības sistēmas ieviešanu.

4.10. EESK ir pārliecināta, ka lauku iedzīvotāji ir jāiesaista efektīvā attīstības darbā, lai viņi būtu ieguvēji no savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzības (piemēram, ekotūrisms). Tas, kā notiek pāreja uz ilgtspējīgu ekonomiku trešās valstīs, pirmām kārtām būs jānosaka un jāvērtē pēc dzīves kvalitātes un nodarbinātības iespējām, un tai ir jānotiek, ievērojot ANO ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un ar to saistītos ilgtspējīgas attīstības mērķus.

4.11. EESK uzsver nepieciešamību savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības pirmajos posmos iesaistītajiem trešo valstu iedzīvotājiem nodrošināt alternatīvus ilgtspējīgus ienākumu un nodarbinātības avotus. To būtu iespējams īstenot ekotūrisma formā vai maksimāli kāpinot atdeves iespējas, ko sniedz vietējo dzīvotņu un savvaļas dzīvnieku un augu ekosistēmu pakalpojumi.

4.12. EESK uzsver nepieciešamību sadarboties ar uzņēmējdarbības nozari divvirzienu diskusijas un informācijas plūsmas vienkāršošanas nolūkā ar mērķi panākt, lai uzņēmējdarbības nozare pozitīvi ietekmētu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu. Šo problēmu risināšanas stratēģiju nav iespējams īstenot, neiekļaujot privātos uzņēmumus.

5. Īpašas piezīmes

- 5.1. EESK ierosina uzsākt plašu Eiropas mēroga kampaņu informētības palielināšanai ar mērķi iesaistīt patērētājus un privāto sektoru savvaļas dzīvnieku un augu produktu piegādes un pieprasījuma samazināšanā. Ņemot vērā plašo "savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības" definīciju, komiteja iesaka uzmanību vērēt arī uz augiem un dzīvniekiem bez simboliskas vērtības ⁽²²⁾ un uz atvasinātajiem produktiem ⁽²³⁾.
- 5.2. EESK atkārtoti apliecinā vērmi atbalstīt ES iecerētās iniciatīvas un tajās piedalīties, piemēram, izmantojot komitejā izveidoto ES un Āfrikas ekonomikas un sociālās jomas dalībnieku tīklu. EESK atzinīgi vērtētu jebkuru Komisijas iniciatīvu, kuras mērķis būtu izveidot forumu šī rīcības plāna īstenošanas apspriešanai, un labprāt izskatītu iespēju savā mitnē rīkot pasākumu par šo tematu.
- 5.3. EESK atbalsta Londonas deklarācijā ietvertu aicinājumu īstenot konkrētus pasākumus, kas nodrošinātu privātā sektora atbildīgu rīcību, un ieviest marķēšanas un izsekojamības sistēmu, kas nodrošinātu savvaļas augu un dzīvnieku tirdzniecības likumību un ilgtspēju no ekonomiskā, ekoloģiskā un vietējo kopienu viedokļa. Šajā saistībā kā piemēru varētu izmantot jau izveidotās kaviāra un tropisko kokmateriālu tirdzniecības sistēmas ⁽²⁴⁾. Zooloģiskās informācijas pārraudzības sistēma (ZIMS), ko izmanto Eiropas Zooloģisko dārzu un akvāriju asociācija (EAZA) varētu kalpot par labu piemēru kopējai dzīvo dzīvnieku izsekojamības sistēmai.
- 5.4. Komiteja pauž nožēlu, ka Komisijas priekšlikumā nav atsauces uz to, kādu apdraudējumu sabiedrības veselībai un vietējo dzīvnieku un augu sugām rada savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīga tirdzniecība. Šis jautājums ir ļoti aktuāls, tāpēc EESK mudina to iekļaut ES rīcības plānā. Komiteja uzsver, ka iepriekšminētās marķēšanas un izsekojamības sistēmas kopā ar piemērotu veterinārās un augu veselības kontroles mehānismu var palīdzēt novērst šādu slimību rašanos un izplatīšanos visā pasaulē. Būtu jāstiprina sadarbība ar Eiropas Slimību profilakses un kontroles centru (ECDC).
- 5.5. Savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības "jaunais lauciņš" ir e-komercija. EESK norāda, ka pastāv vairāki nelikumīgas tirdzniecības instrumenti, piemēram, ļaunprātīga e-komercijas vietņu un sociālo mediju forumu izmantošana vai ierobežotu un specializētu platformu veidošana dziļajā tīmeklī. Attiecībā uz pirmo minēto variantu EESK uzsver vairākus labas prakses piemērus, kas Eiropas Komisijai būtu jāņem vērā, piemēram, 2013. gada jūnijā parakstītā vienošanās starp Itālijas Mežu policiju (*Corpo Forestale italiano*) un abiem lielākajiem tiešsaistes sludinājumu portāliem *eBay annunci* un *Subito.it* ⁽²⁵⁾; tā paredz plašākas informācijas publicēšanu patērētāju interesēs, kā arī iespēju nekavējoties dzēst aizdomīgus piedāvājumus. Šī vienošanās paredz arī sludinājumu filtrēšanu, kas dod iespēju publicēt tikai tādus sludinājumus, kuri garantē pārdošanai piedāvātās preces izsekojamību. Attiecībā uz dziļo tīmekli EESK ierosina ar kibernetizācijas ekspertu palīdzību izveidot īpašu operatīvo grupu.
- 5.6. EESK uzsver *Cites* konvencijas Pušu konferences 17. sanāksmes (COPI7) nozīmi. Konference notiks 2016. gada septembrī/oktobrī Dienvidāfrikā. ES ir 28 balsis, un tai ir jāatspoguļo šajā rīcības plānā noteiktā stingrā nostāja. Daži no Komisijas jau izvirzītajiem priekšlikumiem palīdzēs apkarot savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgo tirdzniecību, tostarp attiecīgo sugu skaita palielināšana *Cites* sarakstā. EESK aicina Komisiju atbalstīt priekšlikumu par vietējo tirgu slēgšanu ziloņkaula tirdzniecībai, jo tas ir būtisks ieguldījums, lai novērstu Āfrikas ziloņu izmiršanu.

Briselē, 2016. gada 14. jūlijā

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Georges DASSIS

⁽²²⁾ *Cites* konvencijai ir trīs pielikumi, kuros sugas ir sadalītas kategorijās atkarībā no nepieciešamā aizsardzības līmeņa, t. i., atkarībā no tā, cik ļoti attiecīgo sugu apdraud starptautiskā tirdzniecība. Šajos pielikumos ir iekļautas aptuveni 5 600 dzīvnieku sugas un 30 000 augu sugas, nodrošinot tām aizsardzību pret pārmērīgu izmantošanu starptautiskajā tirdzniecībā. Tas nozīmē, ka nelikumīga tirdzniecība apdraud arī mazāk zināmās sugas un tādas sugas, kuru nozīme nav tik simboliska, piemēram, zvīņņešus, kas ir viena no visbiežāk nelikumīgi tirgotajām sugām.

⁽²³⁾ Savvaļas dzīvnieku un augu tirdzniecība var ietvert dzīvus dzīvniekus un augus, kā arī virkni atvasināto produktu to plašā potenciālā pielietojuma dēļ (izejvielas tautas medicīnai, pārtika, degviela, lopbarība, celtniecības materiāli, apģērbs un rotājumi, u. c.). <http://www.traffic.org/trade/>

⁽²⁴⁾ *Cites* ietver universālu marķēšanas sistēmu kaviāra identificēšanai, kura imports ir atļauts tikai pēc kompetento iestāžu atļauju saņemšanas (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Attiecībā uz tirdzniecību mežsaimniecības nozarē ES tiesību aktu mērķis ir, atbalstot izsekojamības sistēmas izveidi valstīs, novērst tropisko kokmateriālu nelegālu tirdzniecību.

⁽²⁵⁾ *Ebay Annunci* un *Subito.it* pārvalda 90 % Itālijas e-komercijas sludinājumu <http://www.corpoforestale.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/7388>